

Glazba za euharistijsku Žrtvu (1. dio)

Najčešći argument kojega sam imao prilike čuti vezano uz pitanje zašto bismo trebali dozvoliti kršćansku „pop“ glazbu u Crkvi zapravo je konzekvencijalistički ili utilitaristički argument: „Pogledaj kako to dobro funkcionira. Dovodi ljude na Misu, i angažira mlade.“ Zanimljivo, nikada još nisam čuo da katolik pokušava braniti narodsku ili pop glazbu s čisto umjetničkog ili liturgijskog stajališta, a vrlo sam rijetko doživio da isto pokušavaju i protestanti. Čini se da je polazišna točka cijele rasprave improvizirani pragmatizam.

Ovaj argument boluje od dva problema. Prvi je taj što ta tvrdnja, čak i na praktičnoj razini, nije sasvim točna, ili je u najmanju ruku neujednačena. Ukupan broj katolika koji odlaze na Misu u stalnom je padu, i to već desetljećima, a *naročito* u kategoriji mladih ljudi. Glazba koju smo skleпали nakon Koncila baš i nije više toliko privlačna, a naročito ne u toj mjeri da bi mogla preokrenuti taj trend. Čini se naime, da odbija jednako toliko ljudi koliko i privlači, ako ne i više.

Drugo i važnije, (pop)ularni glazbeni stil, upotpunjen s gitarama i klavijaturama, te s onim prepoznatljivim ugodnim osjećajem lakih nota ili rock-balada, uopće nije kompatibilan s crkvenim razumijevanjem Mise kao istinske i dolične žrtve koja se prinosi Bogu. Pretpostavimo na trenutak (argumentacije radi) da s takvom glazbom možemo nakrcati čitavu zgradu ljudima. Bi li ovakva glazba mogla prenijeti vjernicima što Misa zapravo *jest*, kakvo bi njihovo raspoloženje za Misu trebalo biti, i kako bi trebali razmišljati o onome što čine? Ili bi na suptilan ili otvoren način u sebi mogla uključivati različite nauke koji će na kraju rezultirati heterodoksijom?

Mnogo se toga može reći, i mnogo se dosad reklo o ovim pitanjima, no čini mi se da nam u tome mnogo može pomoći razmatranje određenih odlomaka velike enciklike o svetoj liturgiji Pija XII., *Mediator Dei*, koja je bila veliki izvor nadahnuća autorima dokumenta Drugog vatikanskog sabora, *Sacrosanctum Concilium*, kako bismo putem njenih uvida osvijetlili ovu problematiku, jer ti problemi nisu specifični samo za naše doba, već izranjaju u svakom dobu u kojem svjetovna glazba izvrši invaziju na svetište. Dat ću nekoliko citata, i nakon svakog dati nekoliko komentara.

47. Dakle, sva je liturgija puna katoličke vjere i javno ispovijeda vjeru Crkve.

Upamtimo dobro: *sva* je liturgija puna *katoličke vjere*. Ova cjelokupnost stoga uključuje i glazbu liturgije, i u riječima i u njenim strogo uzevši, glazbenim značajkama. Papa Pijo XII. govori da tekstovi, melodije, ritmovi, dakle *sve* navedeno javno svjedoči (ispovijeda) vjeru Crkve. Ne treba nas dakle, čuditi da su Pijo X., Pijo XI., Pijo XII., Drugi vatikanski sabor, Ivan Pavao II., i Benedikt XVI. upućivali na gregorijanske

napjeve i polifoniju kao vrhunce ovog javnog ispovijedanja vjere Crkve, te su istaknuli potrebu da nove skladbe oponašaju duh ovih svijetlih primjera.

*68. Uzvišena oltarska žrtva nije, dakle, puklo i jednostavno spominjanje muke i smrti Isusa Krista, nego je **pravo i potpuno žrtvovanje, kojim po nekrvnom prinosu vrhovni svećenik radi ono isto što je već učinio na križu, prikazujući sama sebe vječnome Ocu kao ugodnu žrtvu.** „Jedna je... i ista žrtva; isti onaj koji sada žrtvuje po rukama svećenika, onda je prikazao sebe na križu, samo je različit način žrtvovanja“ (Tridentski sabor, 22. sjednica)*

Sveta Misa nije nekakvo društveno okupljanje s humanitarnom svrhom, nije čak niti simbolička drama u kojoj uprizorujemo Isusovu smrt. Neponovljivi žrtveni prinos na križu Gospodina našega Isusa Krista se uprisutnjuje i posadašnjuje za nas grešnike, jer bismo inače bili zauvijek izgubljeni. Dolazi kako bi bio prisutan u ovoj žrtvi, žrtvi koja ispunjava strahopoštovanjem, koja mijenja svijet, potresa život i raskida nebo. Što se nas tiče, shvaćamo li i cijenimo ono što se događa na oltaru? Da li naši čini, raspoloženja, odgovori, umjetnički izražaji na točan način izražavaju i prenose našu unutarnju svijest ovoga velikog otajstva, pred kojime bismo trebali pasti ničice i zanijekati sebe u potpunoj poniznosti, drhteći i klanjajući se? Ili nas glazba (primjerice) dovodi do toga da osjećamo, mislimo i djelujemo kao da se ovo otajstvo i čudo zapravo i ne događa?

*152. Dok nam sveta liturgija priziva u pamet ova otajstva Isusa Krista, ona nastoji da ih svi vjernici tako u sebi proživljavaju, da bi božanska **Glava otajstvenoga Tijela u svima i u pojedinim svojim udovima živjela svojom najsavršenijom svetošću. Neka duše kršćana budu kao oltari** na kojima će se različiti odsjeci žrtve, koju prinosi Vrhovni svećenik, na neki način jedan za drugim oživljavati; to jest, boli i suze koje peru i ispaštaju grijebe; molitva upravljena Bogu koja se diže do neba; predanje i žrtvovanje samoga sebe, koje se izvršava spremnoga, velikodušnog i revnog duba; i napokon, najuže sjedinjenje kojim sebe i sve svoje predajemo Bogu i u njemu nalazimo počinak, „jer je jezgra bogoštovlja nasljedovati onoga koga štuješ“ (sv. Augustin, O državi Božjoj, VIII., 17).*

Da li naša glazba prenosi (govori) da padamo ničice u klanjanju pred presvetim Gospodinom, Bogom neba i zemlje, jer služenje Njemu vodi u život vječni, a vrijeđanje Njega vodi u vječnu smrt? I je li ovaj Bog uistinu strahopoštovano otajstvo za nas, u našoj sredini, ili je On udomaćen u neku vrstu prijateljske atmosfere u kojoj se odvijaju naše samoudovoljavajuće ceremonije? Jesu li duše vjernika poput oltara za prinos? Je li neizrecivo čista i zahtjevna svetost Božja dominantna nota svega onoga što činimo i pjevamo?

Dr. Peter Kwasniewski